

ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΓΚΕΪΓΕΡΣΤΑΜ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

5.—

Τι σύντομο πού ήταν αυτό το καλοκαίρι και πόσο γρήγορα ήρθε ο χειμώνας ! Με ποιά μελαγχολία παρακολουθούσαμε τις αλλαγές της φύσης, πώς μακραίνανε τα βράδια και μικραίναν οι μέρες, πώς θεριζόντανε τα λιβάδια με τα λαμπρά άνθη τους, πώς κιτρινίζαν τα σπαρτά και τα καλάμια ψηλώνανε και φουντώνανε στο γιαιλό και σχηματίζαν ένα πυκνό πράσινο δάσος με μενεξεδένιες κορυφές εκεί πού πριν έσπαζε το κύμα παιγνιδιστό άπάνω στις πέτρες.

Κι όταν τέλος πλησίαζε ή μέρα να φύγουμε, πώς πηγαίναμε να δούμε τελευταία φορά όλα τάγαπημένα μέρη ! Άνεθαίναμε στο βουναλάκι με την πλατειά θέα, πηγαίναμε κ' έρχόμαστε στο μονοπάτι του δάσους, ιδίως όταν σκοτεινίαζε και τάστρα λάμπανε ανάμεσα από τα κλαδιά των έλατιών. Μας χρειαστήκε σχεδόν μια βδομάδα για τον άποχαιρετισμό.

Πήραμε μαζί τα παιδιά και κάμαμε το γύρο του νησιού με τη βάρκα και μιλούσαμε για το βιβλίο μας, πού ήταν έτοιμο και θα έβγαине το χινόπωρο. Όρες πολλές μπορούσαμε να περπατούμε στο στενό μονοπάτι, πού έφερε από το κοκκινοδαμένο σπίτι μας κάτω στην παραλία και κάθε βράδι μέναμε στην αποβάθρα πολλή ώρα κι ακούγαμε το θόρυβο των κυμάτων, πού τώρα άκουσε ήσυχότερος παρότι την άνήσυχη άνειξη, μα και τραχύτερος μαζί.

Το τελευταίο έμως βράδι, όταν το αύγουστιάτικο φεγγάρι έπαίρνε να χαθή πιά, κατεθήκαμε μόνοι μας στο άκρογιάλι και μπήκαμε στη βάρκα.

Με το νυχτερινό άεράκι άνοιχτήκαμε όξω από το μαύρον κόλπο, όπου το χλωμό μισοφέγγαρο άπλωνε άστραφτερές γραμμές και τριγύρω τά δέντρα στέκανε τόσο σκοτεινά και παράξενα, παίρνοντας σχήματα διαφορετικά από κείνα πού τους έδινε το φώς της μέρας. Πλέαμε σά σε μαγική τοποθεσία κι ακούγαμε να σπάζουν άλαφρά τά κύματα στα πλευρά της βάρκας. Και χωρίς να παθμε τίποτε, χωρίς να τό είχαμε συμφωνήσει από πριν, γύρισα τη βάρκα έτσι ώστε στρήψαμε στους βράχους και βγήκαμε στο άκρογιάλι του άλλου κόλπου. Πιστήκαμε χέρι με χέρι και τραβήξαμε στον παλιό δρόμο, πού έφερε στον ψηλόν έλατο, πού στη φλούδα του ήτανε μπηγημένη ή σκουριασμένη καρφίτσα. Δέ χρειαζότανε να ψάξουμε να βρούμε το δέντρο, γιατί το καλοκαίρι είχαμε ρθει συχνά κ' είχαμε φόβο πώς θα πήγαινε κανένας να πειράξη το πραγματάκι, πού ήτανε τόσο καλά κρυμμένο και τό θαρρούσαμε σά σφραγίδα της άμέτρητης ευτυχίας μας, μιας ευτυχίας, πού μια στιγμή φάνηκε πώς χάθηκε, όμως ξαναήρθε.

Μα καθώς στεκόμαστε βυθισμένοι στους στοχασμούς μας και κοιτάζαμε τό φώς του φεγγαριού να σβήνη στη σκοτεινιά του δάσους, ή γυναίκα μου είπε :

— Δέ θέλω να την αφήσω εδώ. Ήθελα να την πάρω μαζί μου.

Τήν έβγαλε προσεχτικά και την κάρφωσε στο φόρεμά της.

— Μπορεί να μ'ην ξαναγυρίσω εδώ και δε θέλω να τη βρής έσύ κατόπι.

Έπειτα, όταν ξαναπλέαμε όξω με το νυχτερινό άεράκι, μου πλημύρισε την ψυχή με άρρωστη θλίψη μια προάιστηση, μια προάιστηση εκείνου, πού δεν πίστευα πώς θα γίνη ποτέ. Κοίταξα πρός τό μέρος της βάρκας εκεί πού ήτανε καθισμένη ή Έλσα. Μεύ φάνηκε πώς τό μέρος ήταν άδειο και πώς έπλεε μόνος σε άσάλευτα νερά, πού είχαν όψη άλλιότιμη από κείνη πού τους δίνει τό ήμερινό φώς. Καθόμωνα εκεί κυριεμένος τόσο από τό αίστημα αυτό, ώστε λησμόνησα πώς δεν είμουνα μόνος κι ήταν άκουσα τη φωνή της γυναίκας μου, τραχίτηκα σά να έψυνησα σε μια νέα πραγματικότητα. Μιλούσε σιγά, σά να μιλούσε με τον έαυτό της και στην άρχή άκουγα τά λόγια χωρίς να τά έννοώ.

— Συλλογίστηκα συχνά, έλεγε, πώς υπάρχουν άνθρωποι, πού τους χρειάζεται να πιστεύουνε σε κάτι, και πώς τους άδικεί κανείς όταν τους παίρνει την πίστη τους. Είμαι ευτυχισμένη και πιστεύω ό,τι πιστεύεις και σύ. Δέ θέλω να κάνω τίποτε πού δεν σου άρέσει, ούτε να πιστεύω κάτι πού δεν τό ξέρεις. Μα δεν μπορώ να μ'ην πιστεύω στο θεό. Σου κακοφαίνεται πολύ γι' αυτό;

Άν μου τό έλεγε αυτό ή γυναίκα μου στα πρώτα χρόνια της νιότης μας, θα είμουνα έτοιμος να συζητήσω και να χτυπήσω με όλα τά μέσα μια τέτοια πίστη, πού ή νηφάλια τάση της εποχής με είχε μάθει να την άντικρούζω σχεδόν με περιφρόνηση. Τά χρόνια, πού με κάμανε γεροντότερο, δε μου δώσανε βέβαια την πίστη, όμως μου πήρανε την όρεξη να θέλω να προσηλυτίσω άλλους, ούτε και τη γυναίκα μου την ίδια. Έκείνο πού πίστευσα δεν ήταν κάτι σταθερό. Ζητούσα μόνο να βρω τό πιό ψηλό και συχνά, άκόμα και στην πρώτη νιότη μου, ή φτώχεια εκείνου, πού τόνομάζουμε με την κακή λέξη «όλισμό», με ξάφνισε με την ξερή του ψυχρότητα. Μα για τά πράματα αυτά, πού ήταν άκόμα μέσα μου πολύ συγχυσμένα κι άμορφα, δε μιλούσα ποτέ μ' ευχαρίστηση και τώρα τά λόγια της γυναίκας μου μου ήρ-

θανε τόσο ξαφνικά και μου φάνηκε σά να με ταπεινώσανε.

— Πώς μπορούσε να μου κακοφανή, αποκρίθηκα μόνο.

— Ω πόσο χαίρουμαι, αντήχησε πάλι ή φωνή της. Τό πρόσωπό της μόλις τό ξεχώριζα.

— Τότε δε θα θυμώσης, αν σου πω ακόμα πως κάθε βράδι κάνω την προσευχή μου, έτσι όπως την έκανα όταν είμουνα παιδί. Σε ποιόν προσεύχομαι δεν τό γνωρίζω. Μά βάζω και τὰ παιδιά και προσεύχονται για σέ, για μέ και για τόν έαυτό τους.

Άφησα τὰ κουτιά, σηκώθηκα από τή θέση μου κ' έπιασα με τὰ δυό χέρια τό πρόσωπο τής γυναίκας μου και τή φίλησα χωρίς να μπορώ να προφέρω λέξη.

— Δε θέλω να ύπάρχη τίποτε που να μήν τό γνωρίζης, είπε.

Ξανακάθησα στή θέση μου και πήρα τὰ κουτιά. Η βάρκα τράβηξε πάλι τό δρόμο της και σε λίγο είδα ανάμεσα στα φυλλώματα των δέντρων ένα φως, που με ώδηγήσε στην απόδάρθα μας. Άγκαλιασμένοι πήραμε τό μονοπάτι του σπιτιού μας και όταν καλονυχιστήκαμε μ' ένα φιλί, ή Έλσα είπε:

— Μ' έκαμες τόσο ευτυχισμένη απόψε. Ω, δέν ξέρεις, πόσο ευτυχισμένη μ' έκαμες!

Αυτό τό βράδι κάθησα άργά κ' έκαμα ε,τι δέν είχα κάμει συχνά έλο αυτό τό καλοκαίρι. Συλλογίζόμουνα τήν Έλσα και μέ. Άδιάκοπα πρόβαλε ό στοχασμός γιατί να μέ ρωτήση αν τής επιτρέπω να πιστεύη στί θεό και να προσεύχεται. Κ' ενώ αυτή ή γυναίκα μου τρυφερότητα με χάδευε σαν πνοή ευτυχίας άνέκφραστης, αίστανόμουνα ταυτόχρονα μιá κεντιά μέσα μου : γιατί με ρώτησε γι' αυτό τό πράμα;

Πέρασε στο στοχασμό μου όλη ή νύχτα μας και όλα τὰ χρόνια τής αγάπης μας. Πίστευα πως πάντα ή θέληση μου είτανε να τήν κρατώ στα χέρια, πίστευα πως τό έκαμα πάντα και τώρα από έλο τό είναι της έδωνε ένας τόνος, που μου έλεγε πως με όλα αυτά ξέσκισα άπρόσεχτα τό βάθος τής ψυχής της και τής έκαμα μιá πληγή, που ίσως να μάτωνα πολύν ή καιρό πρι να τοιμήση να με κάμη να υποφιαστώ πως ύπόφερε. Έδειχνε πως φοβότανε κάπως έμε ή τήν κρίση μου ή και τὰ δυό. Και ρωτούσα τόν έαυτό μου: Γιατί;

Γνώριζα πως δέν μπορούσα ποτέ να τή ρωτήσω γι' αυτό. Γιατί θα μου άγκάλιαζε τό λαϊμό με τὰ χέρια της και θα μου έλεγε: «Ω, δε μου έχεις κάμει ποτέ άλλο από καλό!» Νόμιζα πως άκουγα τό φανατισμό τής φωνής της, όταν έλεγε αυτά τὰ λόγια. Ναι, ήξερα πως έτσι θα παντούσα κ' ήξερα πως όλα όσα έλεγε τὰ αιστάνότανε άληθινά. Η ιδέα όμως αυτή δε με ήσύχαζε. Κατιτί άλλο με άπασχολούσε τώρα. Τι μ' έμελε κιάλας τήν ώρα αυτή αν ή γυναίκα μου προσευχότανε στο θεό ή όχι; Τι μ' έμελε αν στοχαζότανε τοτό ή εκείνο; Εκείνα που είπε με χτυπήσαν ίσια στην καρδιά. Τὰ λόγια της σμίγανε και γινόταν

ένα με αυτήν τήν ίδια και με τό καλοκαίρι που πέρασε, με τό αίστημα τής νυχτερινής έκδρομής στα σκοτεινά νερά, με τή βουή του δάσους και τό άχτιδοδύλημα του φεγγαριού άπάνω στα σκούρα κύματα. Όλα σμίγανε σ' ένα σύνολο και μου ψιθυρίζανε πως κέρδισα ένα θησαυρό.

Μά ταυτόχρονα με βασάνιζε ή ιδέα πως τήν είχα τραμάξει ωστόσο δίχως να τό θέλω. Και τοτό με βασάνιζε, ενώ από τό άλλο μέρος τὰ λόγια της άντηχοσαν ακόμα σταυτιά μου. Ξαναφέρνα στο νού μου όλη τή ζωή, που έζησα με τήν Έλσα, ε,τι μπορούσα να θυμηθώ και ε,τι μπορούσε να έχη κάποιο σύνδεσμο μ' αυτή. Κι όταν δέν μπορούσα πιά να θυμηθώ άλλο τίποτε, ζητούσα μέσα στο στοχασμό μου εκείνο, που μου είταν αδύνατο να βρω.

Γιατί ένοιωθα ένα συναίσθημα ένοχής μέσα μου, ένα συναίσθημα ένοχής που με βάραινε. Όμως δέν μπορούσα να θρω ποτέ έσφαλα. Νόμιζα πως χωρίς άλλο έγω είμουνα ό ένοχος. Όταν πήγα να κοιμηθώ, είδα πως ή Έλσα είταν ξυπνητή ακόμα. Όταν έμωσ έπεσα, έσκυψε και μου φίλησε τό χέρι.

Ποτέ άλλη φορά δέν είδα τό πρόσωπό της με τόσο ευτυχισμένη έκφραση.

10

Τέλος πλησίαζε ή μέρα, που τήν περιμέναμε καιρό, ή μέρα, που έμελλε να γεννηθώ τό τέκνο μας και να βγή στο φως τό μυστικό, που μου είχε μπιστευτεί από καιρό ή γυναίκα μου, τό μυστικό που έδινε στην ψυχή της ένταση και στην έλπίδα της φτερά κ' έμελλε να ξαναφέρη τήν ευτυχία στο σπίτι μας. Τό προαίσθημα αυτό έκαμε τόσο φωτεινό τό καλοκαίρι μας, έτσι τουλάχιστο τό βλέπω τώρα. Μά όσο παράξενα και αν μου φαίνονται όλα τώρα, τώρα που πιστεύω πως έχω τήν εξήγησή τους, τόσο άπλά και φυσικά ήρθαν τότε και δέν μπορούσα ούτε να υποφιαστώ όλη τή σημασία εκείνων που μās συνέδηκαν.

Είχαμε δυό παιδιά ως τότε κ' είχε δοκιμάσει όλες τις συγκινήσεις τής μητρικής χαράς, που δέν τις λησμονά ποτέ ένας άντρας, που αγαπά τήν γυναίκα του. Μά ποτέ άλλη φορά δέν είδα τή γυναίκα μου να χαιρεται τόσο όπως τώρα. Ποτέ δέν αιστάνθηκα μιá τόση ευδαιμονία γεμάτη ευλάβεια, όπως τώρα, ποτέ δέν ένοιωσε άπλωμένη μιá τόσο γιορτινή διάθεση στην καθημερινή ζωή μας, όπως αυτό τό σκοτεινό χινόπωρο στη μελαγχολική πόλη, όπου ή βροχή έπεφτε άκατάπαυτη κ' ή ζωή όλη γύρω μας φαινότανε τόσο βαρειά και σκεθρωπή, όσο ίσως ποτέ πρωτίτερα.

Είχαμε δυό αγόρια κ' είτανε φυσικό τό μικρό πλάσμα, που περιμέναμε, να τόνμαζουμε «τό κοριτσάκι». Τό περιμέναμε και μιλούσαμε γι' αυτό κ' ένα μεσημέρι, που γύρισα σπίτι από τήν εργασία μου, ή Έλσα μου είπε :

— Αυτό που περιμένουμε είναι ό άγγελός μου και θα με σώση.

Τόσον καιρό είχα λησμονήσει πώς κάποτε τρέξαμε κάποιον κίντυνο, γι' αυτό δεν ένοιωσα τὰ λόγια της άμέσως.

— Νά σέ σώση; είπα μηχανικά. 'Από τί πράμα; Τò πρόσωπό της πήρε μιάν έκφραση παράξενη, σά νά ξαναγύριζε στόν έαυτό της γιά νά σκεφτή πώς είναι δυνατό νά αιστάνονται διαφορετικά δυο άνθρωποι, πού άγαπούν ό ένας τόν άλλον.

— Ξέχασες τò χειμώνα; είπε.

Δέν ένοιωσα ή δέν ήθελα νά νοιώσω.

— Νόμιζα πώς εκείνο πέρασε, είπα.

— Νομίζεις πώς μπορεί νά περάση τίποτε; είταν ή άπάντησή της. Καί πρόσθεσε:

— 'Ισως τò μικρό, πού περιμένουμε, νά μπορέση νά κάμη εκείνο πού δέν τò μπόρεσε άλλο τίποτες.

Τή σύντομη αυτή όμιλία τή συλλογίστηκα συχνά και τού κάκου ζητούσα νά τή συναρμώσω με τήν άθλόωτη ευτυχία, πού άπολάψαμε τò περασμένο καλοκαίρι. Είτανε δυνατό ή γυναίκα μου μέσα σ' όλη τή λάμψη τής ευτυχίας, πού έδινε τόν τόνο σ' όλο τò είναι της, νά έκρυβε τò σπόρο τής δυστυχίας, πού έμελλε νά πέση σ' όλη τή ζωή μας; Είτανε δυνατό αυτό; Ζούσε τάχα δυο ζωές; Μπορούσε νά ζή μέσα στόν ήλιο και ταυτόχρονα νά αιστάνεται πώς ή νύχτα είτανε κοντά; 'Η μήπως ή προαίστηση τού φόβου, πού έδειχνε τώρα, είτανε μιá από τίς φαντασίες εκείνες, πού είναι συνέπειες τής κατάστασης πού βρισκότανε.

Προσπαθούσα νά ήσυχάζω τόν έαυτό μου με τήν τελευταία σκέψη, μα δέν τò κατώρθωνα καλά. Και σιγά σιγά άρχισα νά βλέπω τή ζωή τής γυναικός μου μ' ένα νέο και διαφορετικό φώς, με τò φώς πού έμελλε νά τή σκεπάση τέλος όλάκερη.

Δέν μπορώ νά περιγράψω τò δλωσ διάλου νέο αίστημα τής τρυφερότητας. πού ζύπνησε μέσα μου με τούς στοχασμούς αυτούς, πού μου είναι αδύνατο νά τούς έκφράσω με λόγια. Μόλις μπορούσα νά πιστέψω ό,τι έδλεπα, όταν όλα περάσανε καλά κ' ή γυναίκα μου, έπειτα από βαρύν άγώνα, άρχισε νά δυναμώνη σιγά σιγά. 'Εφερε στη ζωή ένα χαριτωμένο πλάσμα κι από τίς πρώτες μέρες τού μιλούσε με λόγια, πού δέν μπορούσε νά τάκούση κανένας άλλος.

Μά τò κοριτσάκι δέν ήρθε. Στη θέση του ήρθε έν' άγοράκι, πού τόνομάσαμε Σδέν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

1

'Ο μικρός Σδέν μεγάλωνε κ' έγινε ό άγαπημένος όλων. Είχε μακριά χρυσά μαλλιά και γιά νά θυμούμαστε τò κοριτσάκι, πού δέν ήρθε, ή μαμά τὰ σγουραίνε, ώστε νά κρεμοϋνε σέ μακριά δαχτυλίδια γύρω στή μικρό προσωπάκι με τò άπαλό δέρμα και τὰ παράξενα άγγελικά μάτια. Ποτέ παιδί δέν είχε βαθύτερα μεγάλα μάτια με τόσο πρῶϊμα όνειρεμένο

βλέμμα και ποτέ παιδί δέν είχε έμπιστευτικότερο, τρυφερότερο χέρι. πού νά χαδεούτανε στή χέρι τών μεγάλων, σά νά ήξερε πώς παντού θά εύρισκε ασυλο, γιαιτ' αυτό τò ίδιο δέ γνώριζε τίποτες κακό.

'Ο μικρός Σδέν είταν τò είδωλο τού μεγάλου άδερφου. Τίποτε δέν είταν ωραιότερο από τò νά βλέπη κανείς πώς ό μεγάλος άδερφός, πού τού άρεσε νά κάνη τόν άντρα και γι' αυτό δέν ήθελε νά δείχνη τὰ αισθήματά του, έσερνε τò μικρό άδερφάκι μέσα στή άμαξάκι, χαιρότανε με τò γελαστό προσωπάκι και γύριζε πίσω άδιάκοπα γιά νά δη μήν έπесе ό μικρός. Τò μόνο, πού μπορούσε νά συγκριθῆ με τήν εικόνα αυτή, είταν όταν έβλεπε κανείς τò Σδέντε νά κάνη τò ίδιο πράμα. Κι ό Σδέντε χαιρότανε περισσότερο νά κάνη τόν προστάτη, γιαιτ' στή παιγνίδια του με τò μεγάλο άδερφό είταν πάντα αυτός ό μικρότερος, πού έπρεπε νά ύπακούη. 'Ο Σδέν είτανε τόσο μικρός μπροστά στή μεγαλύτερα άδέρφια, πού τὰ θαύμαζε και τάκολουθούσε, ώστε έμεινε πάντα ό μικρούλάκης άδερφός. Είτανε τόσο χαρούμενος πού μαζεύομαστε όλοι τριγύρω του, άμα γινότανε κάτι κ' ή χρυσταλλένια φωνή του και τò ξάστερο γέλιο του άντηχούσανε σ' όλο τò σπίτι. Τρέχαμε γύρω του γιαιτ' ήθελαμε νά δοϋμε πώς λάμπανε τὰ μάτια του, πώς τὰ μικρά λευκά του χέρια σαλεύανε από ευχαρίστηση, γιαιτ' ήθελαμε νά δοϋμε έλη τήν άστραφτερή αυτή παιδιάτικη χαρά, πού πλημμυρούσε με ήλιο τήν καρδιά μας.

'Ηθελα νά είχα γραμμένη πρωτίτερα τήν ιστορία αυτή τού μικρού άδερφου, γιά νά μπορούσε νά τή δη εκείνη φύλλο με φύλλο, εκείνη πού γνώριζε καλύτερα τή σύντομη ιστορία τής ζωής του, καλύτερα από με, καλύτερα από κάθε άλλον. 'Εκείνη πού θυμότανε και τò παραμικρότερο από τò βιβλίο τής ζωής του, εκείνη πού εξακολούθησε νά ζή μαζί του ακόμα κι όταν τὰ φωτεινά μάτια του δέ λάμπανε πιά ανάμεσά μας; εκείνη πού τόν άκολούθησε στή μονοπάτι, πού δέν τò πατά κανείς πριν φτάση ή ώρα του. 'Ετσι θά μπορούσε νά γεμίση με τò πνεϋμα της αυτά πού ήθελα νά πώ κ' έτσι τò παίημά μου θά είχε τήν πηγή του πιό άμεσότερη, σά νά είταν ό λόγος γιά ένα παιδί πού ζούσε ακόμα.

Γιαιτ' ό μικρός Σδέν ζούσε με τή μητέρα του, κοντά της και γιά χάρη της. 'Επαιζε στήν κάμαρά της κι όλο τò πρωί, πού ό πατέρας έλειπε και τὰ μεγαλύτερα παιδιά είτανε στή σχολειό, ό μικρός Σδέν καθισμένος κάτω στή πάτωμα άκουγε τή μαμά νά τού διηγάται παραμύθια. 'Η μαμά ήξερε πολλά παραμύθια, όμως κανένα άλλο δέν άρεσε τόσο τού Σδέν όσο ή κοκκινόσκουφη, πού τήν έφαγε ό λύκος εκεί πού πήγαινε στή γιαγιά. Τόν συγκινούσε τόσο, όταν συλλογίζότανε τήν τύχη τής μικρής κοκκινόσκουφης, είχε τόσο φόβο από τόν τρομερό λύκο και θύμωνε τόσο μαζί του. 'Ηθελε νά γίνη μεγάλος και νά πάη νά τόν βρῆ νά τόν σκοτώση.

Ἐπειτα παίζανε μὲ τὴ μαμά. Παίζανε πῶς ὁ Σδὲν ἔγινε μεγάλος καὶ ταξίδεψε καὶ πῶς ἡ μαμὰ καθότανε μόνη καὶ τὸν περίμενε. Κ' ἔπειτα γύριζε ὁ Σδὲν κ' ἡ χαρὰ εἶτανε τόσο μεγάλη, ὥστε ἡ μαμὰ ἔπρεπε νὰ φῆναι τὴ δουλειά της καὶ νὰ τὸν παίρνη στὴν ἀγκαλιά καὶ νὰ τὸν φιλή πολλές φορές.

Τοῦ μικροῦ Σδὲν τοῦ εἶχαμε βγάλει πολλά ὀνόματα στὸ σπίτι. Τονὲ λέγαμε μικρὸ ἀδερφούλη καὶ Νέννε, ποὺ τὸ βρήκε μόνος του, καὶ μαϊμουδάκι καὶ χρυσὸ, ὅπως μᾶς ἐρχότανε στὸ στόμα. Ἦξερε ὅλα τὰ ὀνόματά του καὶ τὰριθμοῦσε καὶ καμάρωνε γι' αὐτά. Ὁ μικρὸς Σδὲν δὲν ἔπαιζε πολὺ μ' ἄλλα παιδιὰ καὶ δὲν τοῦ ἄρεσε νὰ μένη πολὺ μαζὶ τους. Γύριζε πάλι στὴ μαμὰ, σὰ νὰ εἶταν αὐτὸ τὸ φυσικότερο πρᾶμα τοῦ κόσμου. Καὶ δὲν τὸν ἔμελε ἂν ἔκοβε τὸ παιγνίδι στὴ μέση καὶ τὰλλα παιδιὰ θυμόνανε. Μόλις ἔβλεπε τὴ μαμὰ, ἔτρεχε σ' αὐτὴ, τῆς ἔπιανε τὸ χέρι καὶ πήγαινε κοντὰ της. Εἶτανε μιὰ ἀγάπη ποὺ περνοῦσε κάθε ὄριο καὶ δὲν ψυχραινότανε ποτὲ, γιατί ἡ μαμὰ εἶτανε τόσο εὐτυχισμένη μ' αὐτὴ, ὥστε νὰ μὴν τῆς γίνεται ποτὲ βάρος ὁ μικρὸς.

Ὁ Σδὲν κ' ἡ μαμὰ εἶχαν τὰ μικρά τους μυστικά κι ἔταν τῆς ψιθύριζε κάτι στὸ αὐτί, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὸ ἀκούσῃ οὔτε ὁ μπαμπάς. Ἄν δοκίμαζε νὰ τὸ κάμῃ, μόνον ἔτσι γιὰ νὰ πειράξῃ τὸ Σδὲν, αὐτὸς ἔβαζε τὴ φωνή:

— Ὅχι, νὰ μὴν ἀκούσῃ, δὲν κάνει νὰκούσῃ.

Κ' ἡ μαμὰ ἔσπρωχνε τὸν μπαμπά, ὥστε ὁ μικρὸς μποροῦσε νὰ τῆς πῆ στὸ αὐτί ὅ,τι ἤθελε.

Καὶ τότε θριάμβευε ὁ Σδὲν.

— Βλέπετε, ἔλεγε. Δὲν κάνει νὰ τὸ ἀκούσῃς.

Κ' ἔπειτα ἔφευγε κρατώντας τὸ χέρι τῆς μαμᾶς καὶ περιγελοῦσε τὸν μπαμπά. Αὐτὸ τὸ ἔλεγε ὁ μπαμπάς «κοροϊδία» καὶ λίγα πράματα ἤξερε ποὺ νὰ τὸν διασκεδάζαν τόσο.

Μοῦ φαίνεται πῶς τοὺς βλέπω ἀκόμα ἐμπρός μου καὶ τοὺς δυὸ νὰ περπατοῦν ἀπάνω κάτω στὸ μακρὸ δρόμο μὲ τὰ γυμνὰ δένδρα τὸ χειμῶνα, ἔταν ὁ Σδὲν φοροῦσε τὴ μικρὴ του γούνα, ποὺ εἶταν καμωμένη ἀπὸ μιὰ παλιά τῆς μαμᾶς καὶ τὴν καμάρωνε τόσο. Εἶτανε κιόλα πολὺ δύσκολο νὰ πῆ κανεὶς ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ εἶχε νὰ πῆ περισσότερο στὸν ἄλλον. Κι ἔταν, ἀφοῦ τοὺς κοίταζε ἀρκετὰ, μοῦ ἐρχότανε ἡ ἐπιθυμία καὶ πήγαινα μαζὶ τους, ὁ Σδὲν γινότανε ζηλιάρης καὶ σούφρωνε τὸ μικρὸ κόκκινο στοματάκι τόσο ποὺ ἡ μαμὰ ἔπρεπε νὰ τὸν μαλλώνῃ γιὰ τὸν τρόπο του καὶ νὰ τοῦ λέῃ πόσο καλὸς εἶναι ὁ μπαμπάς. Αὐτὸ δὲν τὸ ἀναγνώριζε μ' εὐχαρίστηση ὁ Σδὲν. Κ' ἐνῶ πηγαίναμε κ' οἱ τρεῖς μαζὶ, ἔκανε τῆς μαμᾶς του κρυφὰ νύματα ποὺ δὲν ἔπρεπε νὰ τὰ δῆ ὁ μπαμπάς, σὰ νὰ ἤθελε νὰ μένη εὐτυχισμένος μὲ τὸ πῶς δὲν ἄφινε νὰ σπάσῃ ὁ κύκλος τῆς μυστικῆς συνεννόησης, ποὺ εἶχε χαράξει γύρω ἀπὸ τὴν ἀγάπη του καὶ τὸν ἑαυτοῦ.

Μὰ ἔταν ὁ μπαμπάς εἶτανε στὴν πόλη καὶ γύριζε στὸ σπίτι, ὁ Σδὲν περίμενε κρυμμένος πίσω ἀπὸ τὴν

πόρτα γιὰ νὰ τὸν φοβίσῃ, πήγαινε κ' ἔστεκε ἐκεῖ πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα, ποὺ θὰ γύριζε ὁ μπαμπάς. Ἀδιάκοπα ἔβγαινε ἀπὸ τὸν κρυφώνα του καὶ ρωτοῦσε:

— Πιστεύεις πῶς θὰ φοβηθῆ ὁ μπαμπάς;

Φυσικὰ ἡ μαμὰ τοῦ ἔλεγε ναι καὶ φυσικὰ ὁ Σδὲν ἔμενε τρισευτυχισμένος μὲ τὴν ἐλπίδα αὐτὴ. Κι ἔταν ὁ μπαμπάς ἔφτανε τέλος κ' ἔμενε ὄξω στὸ διάδρομο γιὰ νὰ τινάξῃ τὸν ἄμμο ἀπὸ τὶς γαλόσσες του, ὁ Σδὲν πλησίαζε τόσο σιγὰ καὶ δὲ συλλογιζότανε πιά νὰ τὸν φοβίσῃ, μὰ ἔστεκε μόνο ἐκεῖ καὶ χαμογελοῦσε, σὰ νὰ ἤξερε καλὰ πῶς ὁ μπαμπάς δὲν μποροῦσε νὰ τονὲ δῆ δίχως νὰ χαρῆ. Κι ἀργὰ ἀργὰ γλυστροῦσε σιμότερα, σὰ νὰ ἤθελε νὰπολάψῃ τὴν ἀνυπομονησία, ποὺ εἶχε ὁ μπαμπάς νὰ τὸν σφίξῃ στὴν ἀγκαλιά του, κ' ἔπειτα κρεμιότανε στὸ λαιμὸ τοῦ μπαμπᾶ κι ὁ μπαμπάς τὸν ἔφερνε μέσα, ἐνῶ ὁ σκύλος τοῦ σπιτιοῦ γαύγιζε ἀπὸ χαρὰ καὶ πηδοῦσε γύρω μας.

Θυμοῦμαι καλὰ τὰ μάτια τῆς γυναίκός μου ἔταν ἔβλεπε τὴ σκηνὴ αὐτὴ.

— Νὰ ἤξερες πόσο μιλῶ γιὰ σὲ μαζὶ του, ἔλεγε, ἔταν ὁ Σδὲν ἔδινε τέλος τοῦ πατέρα τὴν ἄδεια νὰ τὸν ἀφήσῃ ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά του, κ' ἔκανε θέση τῆς μαμᾶς.

2

Ἀπὸ τὸν καιρὸ ἀκόμα ποὺ ὁ Σδὲν εἶτανε τόσο μικρὸς ὥστε μόλις μποροῦσε καὶ κουνιότανε, ἔγινε στενὸς φίλος τοῦ σκύλου κ' εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὸν κἀνῃ, ὅπως θέλει: νὰ τὸν τραβᾷ ἀπὸ ταυτιά, νὰ τοῦ μαζᾷ τὴν οὐρά, νὰ ξαπλώνεται ἀπάνω του καὶ νὰ τὸν κρατᾷ στὶς κοπιαστικώτερες θέσεις. Ὁ σκύλος δὲν εἰδείνε μεγάλη στενοχώρια γιὰ ὅλα αὐτά, μόνο κάποτε φαινότανε σὰν ξαφνισμένος γιὰ ὅσα τραβοῦσε κ' ἤσυχος κ' ἤμερος πήγαινε καὶ ξαπλωνότανε σ' ἄλλῃ μερὴ μὲ τὴ μάτια ἐλπίδα πῶς ὁ καλόθυλος τύραννός του θὰ κουραζότανε καὶ θὰ τὸν ἄφινε σὲ ἤσυχια.

Μὰ ἔταν ὁ Σδὲν ἔβγαινε στὴν αὐλὴ, ὁ σκύλος ἔτρεχε κοντὰ του, ὅπου κι ἂν πήγαινε. Φυσώντας τὰ κοντὰ, σκιστὰ ρουθούνια του ἔσκεχε κει καὶ κοίταζε πῶς ὁ Σδὲν γέμιζε μὲ ἄμμο ἕνα τενεκεδένιο κουβαδάκι: ἀργὰ καὶ προφυλαχτικὰ, ἢ πῶς κάποτε ἄλλαζε τὸ παιγνίδι αὐτὸ μὲ τὴ λιγότερο ταιριαστὴ διασκέδαση νὰ τσαλαβουτᾷ μέσα στὸ βαρέλι μὲ τὸ νερό. Ὁ σκύλος πῆγαινε πάντα κοντὰ του κι ἔταν πλησίαζε κανέναν ξένον, παρακολουθοῦσε τὸ φέρισμά του μὲ δύσπιστα μάτια, ἔτοιμος νὰ μπῆ στὴ μέση, ἂν τὸ ἀπαιτοῦσε ἡ περίστασις.

(Ἀκολουθεῖ)

— Ἐνα «Ἀποκριάτικο» χρονογράφημα τοῦ Φιλῆντα καθὼς καὶ τὸ τέλος ἀπὸ «Τὰ καλῆμερα στὶς στάνες» μείνανε γιὰ τὸ ἐρχόμενο φύλλο, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ φύλλο δὲν τάχαρινε. Τὸ «Ἀποκριάτικο» μπορεῖ ἀξιόλογα νὰ τυπωθεῖ καὶ τὴ σαρακοστή, ἀφοῦ θέμα του εἶναι ἡ καθαρεύουσα καὶ μ' αὐτὴ τὴν κοκώνα ἐμεῖς πάντα ἀποκριὰ ἔχουμε.